

*Makalenin Türü: Kitap İncelemesi / Book Review

*Geliş Tarihi / First Received: 26.11.2022

*Kabul Tarihi / Accepted: 17.12.2022

*Atıf Bilgisi: Çimen İ. (2022). “Türkleri Böyle Görmüşler – Batılıların Gözünden”.

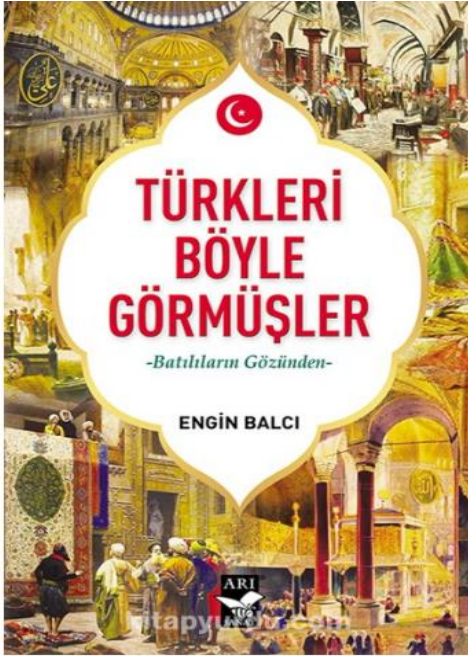
Hars Akademi, 5 (2), 509-512.

*Citation: Çimen İ. (2022) “This Is How They Saw The Turks – Through The Eyes Of The Westerners”. Hars Akademi, 5 (2), 509-512.

TÜRKLERİ BÖYLE GÖRMÜŞLER – BATILILARIN GÖZÜNDEN

İbrahim ÇİMEN*

BALCI, Engin (2019). **Türkleri Böyle Görmüşler -Batılıların Gözünden-**. İstanbul: Arı Sanat
Yayınevi. 328 s. ISBN:978-605-69279-4-2

Türkleri Böyle Görmüşler – Batılıların Gözünden- adlı eser, Engin Balcı tarafından kaleme alınmıştır. Söz konusu eser, Arı Sanat Yayınları tarafından 2019 yılında basılmış ve literatürde araştırma-inceleme kitabı olarak yerini almıştır. Yazarın ayrıca aynı konuyla ilgili bir de makale çalışması bulunmaktadır.¹ Kitap ön söz, giriş, 17 bölüm, son söz ve kaynakçadan oluşup, 322 sayfadan ibarettir.

Çalışmasında “*Batılılar, Türkleri nasıl algılıyor ve değerlendiriyor?*” sorusuna cevap aradığını söyleyen yazar, konunun tarihsel kökenine inmeden (*bunun tarihçilerin alanına girdiğini belirtiyor*) Batılıların; İstanbul, Türk ve İslamiyet hakkındaki düşüncelerini irdelemeye çalışmıştır. Literatür incelendiğinde Batılıların Türk ve Osmanlı algısı/intibası üzerinde benzer

* Türkçe Öğretmeni, Türkiye Maarif Vakfı, Somali – Hargeisa. ibrahimcimen19@gmail.com / ORCID: 0000-0002-6898-3977

¹ Balcı, E. (2019). Batının Türk Algısı Üzerine. *Hars Akademi Uluslararası Hakemli Kültür Sanat Mimarlık Dergisi*, 2 (4), 351-373. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/pub/hars/issue/51216/649405>

akademik çalışmaların da (Demir, 2016²; Balta ve Demir, 2016³; İnan, 2017; Nezirli, 2020⁴) yapıldığı görülmüştür.

Tarihin her döneminde Batılı aydın ve yazarlar tarafından Doğu’ya yönelik bir ilgi var olmuştur. Bu ilgi sonucunda içerisinde bulunulan yüzyıla kadar birçok eser kaleme alınmıştır.

Dilek İnan (2017) da konuyla ilgili çalışmasında Doğu ile ilgili, Batılı aydınların bakış açısıyla yeniden şekillenerek yazılan birçok eser ve bilimsel çalışmanın olduğunu söylemektedir. Yine Edward Said’in “Orientalizm/Şarkiyatçılık” anlayışı çerçevesinde Batılı aydınların Doğu’nun dünyasını “egzotik”, “esrarengiz” ve çoğu zaman “olumsuz” olarak tasvir ettiklerini ve yabancı dillerde yazılmış birçok eserde Türk tarihine, kültürüne, gelenek ve göreneklerine ait olguların önyargılı ve olumsuz bir şekilde anlatıldıklarını ifade etmektedir. Bu olumsuz Türk algısı/intibası incelenen *Türkleri Böyle Görmüşler – Batıların Gözünden-* adlı eserde de yazar tarafından tespit edilmiştir. Kitapta Avrupalıların Türklere karşı olan ağır ithamlarına değinilmiştir. Yazar çalışmasında kendi yorumlarını kısa tutarak incelediği Batılı yazarların Türklere ilgili ifadelerine alıntılar ile geniş yer vermektedir. Yazar kitabının amacını ön sözde: “*Bundaki amacım, onların hakkımızdaki düşüncelerini yine onların kaleminden, birinci elden, olduğu gibi aktarmaktır*” şeklinde ifade etmiştir. Bu doğrultuda kitapta İstanbul’a gelen seyyahların, elçilerin, tüccarların, savaş sonucunda esir düşerek İstanbul’da kalan tutsakların ve yazarların sonradan kaleme aldığı metinlerinde konuyla ilgili olarak yer verdikleri düşünceleri incelenerek derlenmiştir.

Rais bu durumla ilgili olarak çalışmasında seyyahlar tarafından yazılan seyahatnamelerde anlatılan konuların yazarın ilgi alanlarına göre farklılık gösterdiğini, seyyahların seyahatleri boyunca günlük olarak not tuttuklarını fakat çoğu zaman gezip gördükleri hakkındaki izlenimlerini ülkelerine döndükten sonra hatırladıkları kadarıyla yazdıklarını ifade etmektedir (akt. İnan, 2017).

Farklı uluslardan Batılı yazarların eserlerinde yer verdikleri Türk, İstanbul ve İslamiyet anlatıları yazar tarafından derlenerek kronolojik sırayla verilmiştir. Öncelikli olarak günümüz Batı dünyasında, İslamofobi olarak halen devam eden olumsuz Türk ve İslam algısının arka planına ve tarihsel sürecine değinilmiştir. Ardından yazar bu durumu incelediği eserlerden alıntılar ile desteklemektedir. Yazarın görüşlerine yer verdiği Batılı aydınlar arasında ülkemizde de birçok kitabı okunan, belki de birçok okuyucu tarafından Türklere hakkında olumsuz görüşleri olduğu bilinmeyen Dostoyevski, Ernest Hemingway, Voltaire gibi tanınmış isimler de bulunmaktadır.

---

² Demir, M. (2016). İvo Andrić’in Drina Köprüsü Adlı Romanında Osmanlı Algısına Genel Bir Bakış. *Avrasya Etüdüleri*, 50 (2), 453-470. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/avrasya/issue/35350/392485>

³ Balta, E. & Demir, S. (2016). Tarih, Kimlik ve Dış Politika: Rusya Federasyonu Güncel Tarih Ders Kitaplarında Osmanlı-Türk İmajı. *Bilgi*, (76), 1-32. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/bilgi/issue/25338/267577>

⁴ Nezirli, Z. (2020). Sovyet Dönemi ile Sovyet Sonrası Dönemin Azerbaycan Tarih Ders Kitaplarında Türk ve Osmanlı Algısı. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (21), 185-206. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/igdirsosbilder/issue/66828/1045160>

Kitabın *içindekiler* bölümü şu şekildedir:

Ön Söz / 9
Batılı Metinlerde Türkler ve İstanbul / 35
Macaristanlı György’e Göre Türkler / 37
Machiavelli’ye Göre Türkler / 59
Martin Luther’e Göre Türkler / 62
Bartholomaeus Georgieviç’e Göre Türkler / 69
Ogier Ghiselin de Busbecg’e Göre Türkler /87
Luigi Bassano’ya Göre Türkler / 118
Solomon Schweigger’e Göre Türkler /149
Baron W. Wratislaw’a Göre Türkler / 193
Joseph de Tournefort’a Göre Türkler / 224
Voltaire’e Göre Türkler / 243
Edward Racynski’ye Göre Türkler / 254
Gerrard de Nerval’e Göre Türkler / 267
Dostoyevski’ye Göre Türkler / 275
Edmondo de Amicis’e Göre Türkler / 283
Stanwood Cobb’a Göre Türkler / 296
Ernest Hemingway’a Göre Türkler / 310
Son Söz / 313
Kaynakça / 322

Ön sözün ardından “Batılı Metinlerde Türkler ve İstanbul” isimli iki sayfalık bölümde yazar hem Türk hem de Batılı yazarların İstanbul ile ilgili söylemiş olduğu ifadelere yer vermiştir. Bu ifadelerden bazılarını burada değinecek olursak örneğin; İstanbul’u olumsuz olarak eleştiren tanınmış yazarlardan Tevfik Fikret’in dönemin atmosferi ve bireysel tavrı dolayısıyla İstanbul’u “Sis” şiirinde “*kirli bir kadına*” benzettiğini, Yakup Kadri’nin Sodom ve Gomore romanında İstanbul’u “*günahlar şehri*” olarak ifade ettiğini, Yahya Kemal’in, “*Sana dün tepeden baktım aziz İstanbul!... Sade bir semtini sevmek bile bir ömre değer*” yine Napolyon Bonapart’ın, “*Dünyada bir ülke olsaydı başkenti İstanbul olurdu*” şeklinde yerli ve yabancı birçok aydına ait görüşlere yer verilmiştir. Yazar bu kısmın ardından bölümler hâlinde Batılıların Osmanlı ve Türkler ile ilgili münasebetlerini açıklayarak görüşlerini alıntılamıştır.

Macaristan seferinde Osmanlılara esir düşen ve köle pazarında satılan György’in esir pazarları hakkında yazdıkları, Türkleri *Tanrı’nın kırbaçı* olarak niteleyen ve “*Tanrı Türkleri, Hristiyanlara ceza versin, onları yola getirsin diye gönderdi*” ifadeleri ile Avrupa’da olumsuz Türk imajının oluşmasına yol açan kişilerden Martin Luther’in Türkler hakkındaki vaazları ve Türklerden korunmak için ettiği dualar, 1922 yılında savaş muhabiri olarak İstanbul’a gelen Ernest Hemingway’in “*İstanbul sokaklarında yürüyecek olursanız, fareler önünüzden kaçışır; sıska sokak köpekleri çöp tenekelerini karıştırır. Yağmur yağınca da her taraf çamur içindedir. Kaldırımlar öylesine dar ki, herkes sokakta yürüyor; sokaklar da dereden farksız*” şeklindeki İstanbul izlenimleri kitabın ilginç kısımlarındandır.

Son söz bölümünde yazar Batılıların görüşleriyle ilgili olarak Türkler tarafından benzer konulardaki eserler ile kıyaslama yapmaktadır. Kaynakça bölümünde ise kitabın hazırlanma aşamasında yazar tarafından faydalanılan 66 esere yer verilmiştir.

Böyle bir çalışmayı literatüre kazandıran ve ilgisinin hizmetine sunan Engin Balcı’yı tebrik eder, çalışmalarının devamını dileriz.

Kaynakça

- Balcı, Engin. (2019). Batının Türk Algısı Üzerine. *Hars Akademi Uluslararası Hakemli Kültür Sanat Mimarlık Dergisi*, 2 (4), 351-373. (<https://dergipark.org.tr/tr/pub/hars/issue/51216/649405> [Erişim tarihi: 20.11.2022]).
- Balta, Evren. & Demir, Süheyla. (2016). Tarih, Kimlik ve Dış Politika: Rusya Federasyonu Güncel Tarih Ders Kitaplarında Osmanlı-Türk İmajı. *Bilig*, (76), 1-32. (<https://dergipark.org.tr/en/pub/bilig/issue/25338/267577> [Erişim tarihi: 20.11.2022]).
- Demir, Musa. (2016). İvo Andriç’in Drina Köprüsü Adlı Romanında Osmanlı Algısına Genel Bir Bakış. *Avrasya Etüdları*, 50 (2), 453-470. (<https://dergipark.org.tr/en/pub/avrasya/issue/35350/392485> [Erişim tarihi: 20.11.2022]).
- İnan, Dilek (2017). “Montagu, Craven ve Barkley’in Osmanlı Devleti ve Türkler Hakkındaki İzlenimleri”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (37), 1-11. (<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1724851> [Erişim tarihi: 20.11.2022]).
- Nezirli, Zarife. (2020). Sovyet Dönemi ile Sovyet Sonrası Dönemin Azerbaycan Tarih Ders Kitaplarında Türk ve Osmanlı Algısı. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (21), 185-206. (<https://dergipark.org.tr/en/pub/igdirsosbilder/issue/66828/1045160> [Erişim tarihi: 20.11.2022]).